

Θεωρία του νου/κοινωνική νόηση και κωφά παιδιά

Δρ Κίκα Χατζηκακού

Ορισμός-Σημασία

- «Η μεταγνωστική ικανότητα να σκέφτεται κάποιος για τις νοητικές καταστάσεις, όπως είναι η μνήμη, οι πεποιθήσεις, οι επιθυμίες και οι προθέσεις συμπεριλαμβανομένων των προσδοκιών των εκπαιδευτικών για τους μαθητές σε συγκεκριμένες καταστάσεις, αποτελεί μια πτυχή της κοινωνικής νόησης που αναφέρεται ως θεωρία του νου.»

Ορισμός-Σημασία

- Η ανάπτυξη της θεωρίας του νου επιτρέπει στο παιδί να κατανοήσει τον κόσμο των σκέψεων και των συναισθημάτων, των δικών του ή και των γύρω του, δηλαδή τον νοητό κόσμο (Denham & Couchoud, 1990· Wellman, Cross & Watson, 2001).
- Κατ' επέκταση, το παιδί είναι ικανό να κατανοήσει ότι ο νοητός κόσμος είναι διαφορετικός από τον φυσικό, αλλά ότι υπάρχει παράλληλα συνεχής αλληλεξάρτηση μεταξύ τους.
- Σημασία της θεωρίας του νου για τη δημιουργία κοινωνικών σχέσεων και της κοινωνικο-συναισθηματικής ανάπτυξης των παιδιών.

Ορισμός-Σημασία

- Κατανοώντας την ύπαρξη νοητικών καταστάσεων προσδιορίζονται τέσσερις οντολογικές διακρίσεις:
 - α) Η διάκριση μεταξύ φαντασίας και πραγματικότητας (π.χ. η φαντασίωση ενός πολυτελούς σπιτιού διαφέρει από την πραγματικότητα),
 - β) Η διάκριση μεταξύ πεποίθησης και πραγματικότητας (π.χ. η πεποίθηση ότι κάποιος είναι μισητός μπορεί να διαφέρει από την πραγματικότητα),
 - γ) Η διάκριση μεταξύ της επιθυμίας και του αποτελέσματος (π.χ. η επιθυμία να κάνει κάποιος ένα ταξίδι δεν σημαίνει απαραίτητα ότι θα το κάνει),
 - δ) Η διάκριση μεταξύ σκέψεων και φυσικών αντικειμένων (π.χ. η σκέψη ενός αγαπημένου ζώου διαφέρει από το πραγματικό ζώο) (Wellman, 1990).

Ορισμός-Σημασία

- Κυρίως οι Wimmer και Perner (1983) ασχολήθηκαν επισταμένα με τη θεωρία του νου, επινοώντας και πραγματοποιώντας πειράματα-έργα που αξιολογούσαν την ικανότητα απόδοσης λανθασμένων πεποιθήσεων (false belief tasks).
- Τα έργα λανθασμένης πεποίθησης που αφορούν στην “απροσδόκητη μετατόπιση”, “το κουτί που εξαπατά” και “το αντικείμενο που εξαπατά» σε παιδιά αποτελούν σταθμισμένα τεστ για την έρευνα της ανάπτυξης της θεωρίας του νου.

Στάδια ανάπτυξης

- Από τη στιγμή της γέννησής του, ένα παιδί χαρακτηρίζεται από στοιχεία που υποδηλώνουν την τάση να αναπτύξει τη θεωρία του νου. Επί παραδείγματι, τα νεογνά ανταποκρίνονται στους άλλους και προσπαθούν να τους προσελκύσουν, ενώ παράλληλα ξεκινούν να μιμούνται τις κινήσεις της γλώσσας και του στόματος που παράγονται από έναν άνθρωπο.
- Σύμφωνα με τη θεωρία του νου, τα παιδιά στην ηλικία των **4 ετών** είναι ικανά να διακρίνουν το φυσικό κόσμο που τα περιβάλλει από το νοητό και να αναπαραστήσουν τον φυσικό κόσμο στο νου τους, ερμηνεύοντας τις σχέσεις που τον διέπουν (Astington & Jenkins, 1995; Gopnik & Astington, 1988; Μαριδάκη–Κασσωτάκη, 2004).

Παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της θεωρίας του νου

- **Γλωσσική ανάπτυξη** του παιδιού:
 - Η γλωσσική ικανότητα αποτελεί προϋπόθεση της ανάπτυξης της θεωρίας του νου (Astington και Jenkins, 1999).

Παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της θεωρίας του νου

- **Γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού:**
 - Παιδιά που μπορούν και περιγράφουν αναλυτικά μια εικόνα, που απαντούν σε απλές γραμματικές και συντακτικές ασκήσεις, που κατανοούν ρήματα που δηλώνουν νοητικές ενέργειες, όπως νομίζω, σκέπτομαι, πιστεύω, είναι προχωρημένα στις επιδόσεις τους στα έργα λανθασμένης πεποίθησης που αξιολογούν τη θεωρία του νου (Κασσωτάκη-Μαριδάκη, 2004).

Παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της θεωρίας του νου

- Οικογενειακό περιβάλλον:
 - Τα παιδιά που μεγαλώνουν σε ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον, όπου οι γονείς δίνουν την ευκαιρία για συζήτηση και διάλογο αναπτύσσουν πιο γρήγορα της θεωρία του νου.
 - Αντίθετα, παιδιά που ζουν σε καταπιεστικό περιβάλλον καθυστερούν στην ανάπτυξη της θεωρίας του νου (Vinden, 2001).

Παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της θεωρίας του νου

- Οικογενειακό περιβάλλον:
 - Παιδιά με περισσότερα αδέρφια είναι πιο προχωρημένα στην επίδοση στα έργα λανθασμένης πεποίθησης (Perner, Baker & Hutton, 1994· Ruffman & al., 1998).
 - Η γέννηση ενός παιδιού στην οικογένεια οδηγεί το πρώτο σε επιτάχυνση της γνωστικής ανάπτυξης, καθώς προσπαθεί να αντιληφθεί τις επιθυμίες, τα συναισθήματα και τις προθέσεις του μικρού παιδιού (Arranz & al., 2002).

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- Τα παιδιά με απώλεια ακοής **υστερούν στη θεωρία του νου σε σύγκριση με τα ακούοντα.**
- Ενώ, τα ακούοντα παιδιά κατά κανόνα κατακτούν τη θεωρία του νου σε ηλικία 4 ή 5 ετών, αρκετές μελέτες δείχνουν ότι τα κωφά παιδιά (με ακούοντες γονείς) παρουσιάζουν αυτή την ικανότητα 2 έως 12 χρόνια αργότερα.
- Ενώ, ακολουθούν τα κωφά παιδιά τα ίδια στάδια για την ανάπτυξη της θεωρίας του νου με τα ακούοντα, ο ρυθμός ανάπτυξης μεταξύ των κωφών παιδιών είναι βραδύτερος στις περισσότερες περιπτώσεις.

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- Οι Peterson και Siegal (1995) μελέτησαν την ανάπτυξη της θεωρίας του νου σε 26 προγλωσσικά κωφά παιδιά ηλικίας 8 έως 13 ετών από την Αυστραλία, που επικοινωνούσαν στην νοηματική γλώσσα.
- Χρησιμοποιήθηκε το κλασικό έργο "Sally-Anne", "Της Απροσδόκητης Μετατόπισης" ενός αντικειμένου.
- Οι γονείς των παιδιών ήταν ακούοντες κυρίως, χωρίς καλή γνώση νοηματικής γλώσσας.
- Η επικοινωνία στο σχολείο βασιζόταν σε χρήση της Αυστραλέζικης Νοηματικής Γλώσσας, στη χειλανάγνωση και δακτυλοσυλλαβισμό.

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- Μόνο το 35% πέτυχε.
- Ακούοντα παιδιά της ηλικίας 4 με 5 ετών είχαν πολύ καλύτερη επίδοση από τα κωφά στο τεστ.
- Υπέθεσαν οι ερευνητές ότι η **έλλειψη επικοινωνίας** στα πρώτα χρόνια ανάπτυξης των κωφών παιδιών με τη μητέρα τους οδηγεί στην έλλειψη νοητικών παραστάσεων, που είναι η βάση της θεωρίας του νου.

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- Τα κωφά παιδιά με **γονείς κωφούς** αποκτούν γρηγορότερα τη θεωρία του νου (Courtin & Melot, 1998· Courtin, 2000· Peterson & Siegal, 1999) από τα παιδιά με γονείς ακούοντες.
- Ακόμα και κωφά παιδιά που ήταν δύο χρόνια ακόμα και πιο μικρά από κωφά παιδιά με ακούοντες γονείς (Courtin & Melot, 1998) (συμπεριλήφθηκαν παιδιά ηλικίας 5 έως 10 ετών).
- Σε κάποια άλλη έρευνα ανευρέθηκε ότι οι επιδόσεις των κωφών παιδιών με κωφούς γονείς που νοημάτιζαν ήταν παρόμοιες με εκείνες των ακούοντων παιδιών (Schick, De Villiers, De Villiers και Hoffmeister, 2007).
- Κωφά παιδιά με κωφούς γονείς που επικοινωνούσαν προφορικά είχαν πιο καλές επιδόσεις από κωφά παιδιά με ακούοντες γονείς (Peterson & Siegal, 1999).
- Ωστόσο, κωφά παιδιά που **νοηματίζουν** με τους ακούοντες γονείς τους τα καταφέρνουν καλύτερα στις παραπάνω δοκιμασίες από αυτά που χρησιμοποιούν μόνο ομιλούμενη γλώσσα.

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- Η καθυστερημένη έκθεση στη νοηματική γλώσσα συσχετίστηκε με σοβαρά και μακροχρόνια ελλείμματα στην κοινωνική νόηση (Woolfe et al., 2002· Morgan και Kegl, 2006· Peterson & Siegal, 2000).
- Προβλεπτικοί παράγοντες στη θεωρία του νου: α) Μνημονική συγκράτηση μιας συγκεκριμένης συντακτικής δομής –των **λανθασμένων προτασιακών συμπληρωμάτων** με ρήματα επικοινωνίας «Είπε στο κορίτσι ότι είχε ένα έντομο στα μαλλιά της» (όταν μια συνοδευτική φωτογραφία δείχνει ένα φύλλο και όχι έντομο στα μαλλιά) και β) **Ηλικία**.

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- Το κλειδί είναι η επαρκής πρόσβαση στη γλώσσα, ειδικά σε γλώσσα που περιλαμβάνει προτάσεις με **ρήματα ψυχικών καταστάσεων** και **συντακτικές δομές συμπληρωμάτων**.
- Πολλοί ακούοντες γονείς όμως δεν μπορούν να εκθέσουν τα κωφά παιδιά τους με συνέπεια και με προσβάσιμους τρόπους σε αυτού του είδους τα γλωσσικά ερεθίσματα.

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- Οι Russell και συνεργάτες (1998) τόνισαν τη σημασία της **ηλικίας** για την ανάπτυξη της θεωρίας του νου στα παιδιά με απώλεια ακοής. Βρήκαν ότι η ανάπτυξη της θεωρίας του νου είναι ηλικιακά σχετιζόμενη.
- Ενώ, τα ακούοντα παιδιά περνάνε το τεστ στην ηλικία 4 και 5 ετών, τα κωφά το περνάνε μετά την ηλικία 7 με 8 ετών (Lundy, 2002· Oullett & al., 2001).
- Η μέση ηλικία των παιδιών, που πέρασαν όλα τα έργα της θεωρίας του νου ήταν 9 ετών, που αντιπροσωπεύει αναπτυξιακή καθυστέρηση στην εμφάνιση της ανάθεσης ψευδούς πεποίθησης 4 περίπου χρόνια (Figueras & Harris, 2001· Lundy, 2002).

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- Τα παιδιά με τα παιδιά με **λιγότερο σοβαρή απώλεια ακοής** αναπτύσσουν καλύτερη κοινωνική νόηση (Peterson, 2004).
- **Έγκαιρη κοχλιακή εμφύτευση**: μικρή ή καθόλου καθυστέρηση στη γλωσσική κατανόηση και την κοινωνική νόηση αυτών των παιδιών σε σχέση, τόσο με ακούοντες συνομηλίκους, όσο και με κωφά παιδιά φυσικούς χρήστες της νοηματικής γλώσσας. Τα στάδια ανάπτυξης της θεωρίας του νου ήταν σε μεγάλο βαθμό συγκρίσιμα (Remmel και Peters, 2009).

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- **Έγκαιρη κοχλιακή εμφύτευση:** α) Δεν βρέθηκαν διαφορές μεταξύ κωφών και ακουόντων παιδιών ως προς την κατανόηση των προθέσεων των άλλων (ηλικία 1-6 χρονών). β) Η κατανόηση των επιθυμιών και των πεποιθήσεων των άλλων ατόμων αποδείχθηκε πολύ πιο δύσκολη (2,5-6 χρονών). Τα παιδιά είχαν εμφυτευτεί πριν από τα τρία χρόνια (Ketelaar, Rieffe, Wiefferink, & Frijns, 2012).

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- **Γιατί αυτή η δυσκολία;** Παρόμοιο το γλωσσικό επίπεδο με ακούοντα παιδιά. Πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στο περιεχόμενο των συζητήσεων **μεταξύ γονέων και κωφών** παιδιών με εμφυτεύματα. Ίσως διαφορά στην ποιότητα των συζητήσεων.
- Οι Moeller και Schick (2006) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η πολύ αποτελεσματική **επικοινωνία** μεταξύ των **μητέρων** και των κωφών παιδιών τους προάγει την κοινωνική κατανόηση και την ανάπτυξη της θεωρίας του νου.

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- Αναλύσεις των συζητήσεων μητέρας-παιδιού έδειξαν ότι οι μητέρες των κωφών παιδιών μιλούσαν σημαντικά λιγότερο για τα συναισθήματα, τις απόψεις και τις σκέψεις των ανθρώπων σε σχέση με τις μητέρες των ακουόντων παιδιών (Morgan et al., 2013).

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- Εκπαιδευτικοί κωφών μαθητών σε τάξεις γενικής ή ειδικής αγωγής συχνά συναντούν μαθητές των οποίων οι ικανότητες θεωρίας του νου δεν βρίσκονται σε επίπεδα σύμφωνα με την ηλικία τους.
- Οι εκπαιδευτικοί έχουν, λοιπόν, κάθε λόγο να προωθούν την καλλιέργεια δεξιοτήτων της θεωρίας του νου στους κωφούς μαθητές τους (και στους ακούοντες, αν κρίνεται απαραίτητο).
- Οι κοινωνικές σχέσεις μέσα στην τάξη μπορεί να ζημιώνονται, όπως και η διαχείριση της τάξης από τον εκπαιδευτικό (π.χ. δυσκολία στη συνεργασία κωφών και ακουόντων).

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- Τι μπορεί να κάνει ο εκπαιδευτικός για την καλλιέργεια δεξιοτήτων της θεωρίας του νου;
 - Πραγματοποίηση συχνών συζητήσεων για τις προθέσεις, τις πεποιθήσεις και τις προσδοκίες των ατόμων.
 - Η παροχή γλωσσικών ερεθισμάτων που περιέχουν συχνά ρήματα νοητικών και ψυχικών καταστάσεων.
 - Η συζήτηση ή η γραφή για τις κρυφές ευχές, επιθυμίες και στόχους των πρωταγωνιστών σε ιστορίες που διαβάζονται προσφέρει μια ακόμα ευκαιρία.

Θεωρία του νου και παιδιά με απώλεια ακοής

- Σημαντικό!
- Η έκθεση σε πλούσια γλωσσικά ερεθίσματα που διεγείρουν την κοινωνική νόηση μπορεί να προλάβει μακροχρόνιες καθυστερήσεις στην ανάπτυξη της κοινωνικής νόησης, εάν η έκθεση συμβεί πριν την ηλικία των 7 ετών.

Αναγκαιότητα της έρευνας

- Σχεδόν ανύπαρκτη η βιβλιογραφία στον ελληνικό χώρο για τη **συναισθηματική αντίληψη** και για τη **θεωρία του νου των παιδιών με απώλεια ακοής** ⇒
Αδυνατούμε να συγκρίνουμε, να αναλύσουμε και να καταλήξουμε σε ολοκληρωμένα συμπεράσματα ως προς την απόδοση των μαθητών με απώλεια ακοής στους δύο τομείς στον ελληνικό χώρο.

Σκοπός της παρούσας έρευνας:

- Σύγκριση της λανθασμένης πεποίθησης και συναισθηματικής αντίληψης ως συστατικά της θεωρίας του νου ανάμεσα σε παιδιά με απώλεια ακοής και σε ακούοντα παιδιά στην Ελλάδα.
- Διερεύνηση κατά πόσο τα παιδιά με απώλεια ακοής θα μπορούσαν να βελτιώσουν τη λανθασμένη πεποίθηση και τη συναισθηματική αντίληψη ως αποτέλεσμα ενός ειδικά σχεδιασμένου παρεμβατικού προγράμματος.

Μέθοδος

Συμμετέχοντες:

60 παιδιά προσχολικής ηλικίας (Μ.Ο.: 56.9 μήνες, Τ.Α.=3.67)

Ερευνητικά εργαλεία:

- ✓ Τρία έργα λανθασμένης πεποίθησης
- &
- ✓ Το Τεστ Κατανόησης Συναισθημάτων (Pons & Harris, 2000)

Συμμετέχοντες

- ✓ 30 παιδιά με απώλεια ακοής (15 αγόρια & 15 κορίτσια) από δύο δημόσια γενικά σχολεία και ένα σχολείο κωφών στη Βόρεια Ελλάδα (Μ.Ο. = 5 χρονών, Τ.Α. = .83).
- ✓ 30 ακούοντα παιδιά (22 αγόρια and 13 κορίτσια) από 3 δημόσια σχολεία, επίσης, στη Βόρεια Ελλάδα (Μ.Ο. = 4.77 χρονών, Τ.Α. = .63).
- ✓ Όλα τα παιδιά ήταν από την Ελλάδα, χωρίς άλλες αναπηρίες.
- ✓ Τα ακούοντα παιδιά αντιστοιχήθηκαν με τα παιδιά με απώλεια ακοής με βάση την ηλικία, το φύλο και το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο των γονέων.

Συμμετέχοντες με απώλεια ακοής

- 12 παιδιά είχαν σοβαρή απώλεια ακοής (M.O. = 93.50 dB HL, T.A. = 6.02) and 18 είχαν μέτρια ακουστική απώλεια (M.O. = 62.14 dB HL, T.A. = 11.58).
- Για τα περισσότερα παιδιά (n=20) η ηλικία διάγνωσης της απώλειας ακοής τους ήταν δύο χρονών.
- 20 παιδιά είχαν ακούουσες μητέρες και 10 παιδιά κωφές μητέρες.
- 25 παιδιά διδάσκονταν σε γενικά σχολεία με μονάδες και 5 διδάσκονταν σε σχολεία κωφών.
- 20 παιδιά επικοινωνούσαν προφορικά με τους γονείς και τα αδέρφια τους, καθώς και στο σχολείο με τους δασκάλους και τους συμμαθητές τους.

Διαδικασία

- Όλα τα παιδιά αξιολογήθηκαν σε ένα δωμάτιο για σαράντα λεπτά.
- Υπογράφηκαν φόρμες συναίνεσης από τους γονείς.
- Οι ειδικοί εκπαιδευτικοί κωφών παρουσίασαν τα έργα αξιολόγησης στα παιδιά προφορικά ή στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα, ανάλογα με τον τρόπο επικοινωνίας των παιδιών.
- Οι δάσκαλοι κωφών έτυχαν εκπαίδευσης για τη χορήγηση των τεστ από την ερευνήτρια.
- Οι δάσκαλοι των ακουόντων παιδιών βοήθησαν, επίσης, την ερευνήτρια, όπου χρειάστηκε.

Παραδοχές

- Δείγμα: Είναι μικρό \Rightarrow Τα αποτελέσματα δεν μπορούν να γενικευτούν.
- Αξιοπιστία: Τα τεστ χορηγήθηκαν μόνο μια φορά $>$ Περιορισμένο δείγμα, κόπωση προς το τέλος.

Μεθοδολογικά εργαλεία: Τρία έργα λανθασμένης πεποίθησης

1. Η Απροσδόκητη μετατόπιση

εξετάζει την ικανότητα απόδοσης λανθασμένων πεποιθήσεων στους άλλους

2. Το κουτί που εξαπατά & 3. Το αντικείμενο που εξαπατά

Αξιολογείται η ικανότητα απόδοσης λανθασμένης πεποίθησης από ένα άτομο στον ίδιο του τον εαυτό

- **Συναισθηματική αντίληψη:** Είναι η ικανότητα να αναγνωρίζεται η συναισθηματική εμπειρία, να κατανοούνται οι αιτίες και οι συνέπειες των συναισθημάτων και να γίνονται κατανοητές οι συναισθηματικές αντιδράσεις, τόσο του ίδιου του ατόμου, όσο και των άλλων (Goleman, 1998· Salovey & Mayer, 1990· Pons & Harris, 2005).

Τεστ Κατανόησης Συναισθημάτων (Pons, Harris & de Rosnay, 2004)

1. Στοιχείο I (Αναγνώριση)
2. Στοιχείο II (Εξωτερικές αιτίες)
3. Στοιχείο III (Επιθυμίες)
4. Στοιχείο IV (Πεποιθήσεις)
5. Στοιχείο V (Ενθύμια)
6. Στοιχείο VI (Διαχείριση συναισθημάτων)
7. Στοιχείο VII (Προσχήματα και πραγματικότητες)
8. Στοιχείο VIII (Ανάμεικτα συναισθήματα)
9. Στοιχείο IX (Ηθικές αρχές)

Πρόγραμμα παρέμβασης (Denham, 1986)

- Η παρέμβαση περιλάμβανε (α) δραστηριότητες που χρησιμοποιούν κούκλες κουκλοθεάτρου, (β) παιχνίδια με εικόνες, (γ) δραστηριότητες με ζωγραφική, (δ) υπόδηση ρόλων και (ε) ιστορίες.
- Η παρέμβαση διήρκησε 3 μήνες, που περιελάμβανε καθημερινά σαραντάλεπτες ομαδικές δραστηριότητες.
- Το πρόγραμμα στόχευε στο να εκπαιδεύσει τα παιδιά στο:
 - να αναγνωρίζουν,
 - να κατανοούν,
 - να επεξεργάζονται και να
 - διαχειρίζονται συναισθηματικές καταστάσεις στις οποίες εμπλέκονται τα τέσσερα βασικά συναισθήματα της χαράς, της λύπης, του θυμού και του φόβου.

Αποτελέσματα

Πίνακας 1

Μέσοι όροι και τυπική απόκλιση των παιδιών με απώλεια ακοής και των ακουόντων παιδιών στα Έργα Λανθασμένης Πεποίθησης πριν και μετά από το πρόγραμμα παρέμβασης

	Παιδιά με απώλεια ακοής (n=30)		Ακούοντα παιδιά (n=30)		Διαφορές	
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	t(58)	p
Ολικό σκορ έργων λανθασμένης πεποίθησης – πριν από το πρόγραμμα παρέμβασης	1.47	.68	2.70	.46	-8.18	0.000
Ολικό σκορ έργων λανθασμένης πεποίθησης – μετά από το πρόγραμμα παρέμβασης	2.23	.77	2.87	.35	-4.09	0.000

***p<0.01, Maximum score = 3*

Ομάδα ακουόντων
 $t(29)=-2.41, p<0.05$

Ομάδα κωφών
 $t(29)=-8.33, p<0.001$

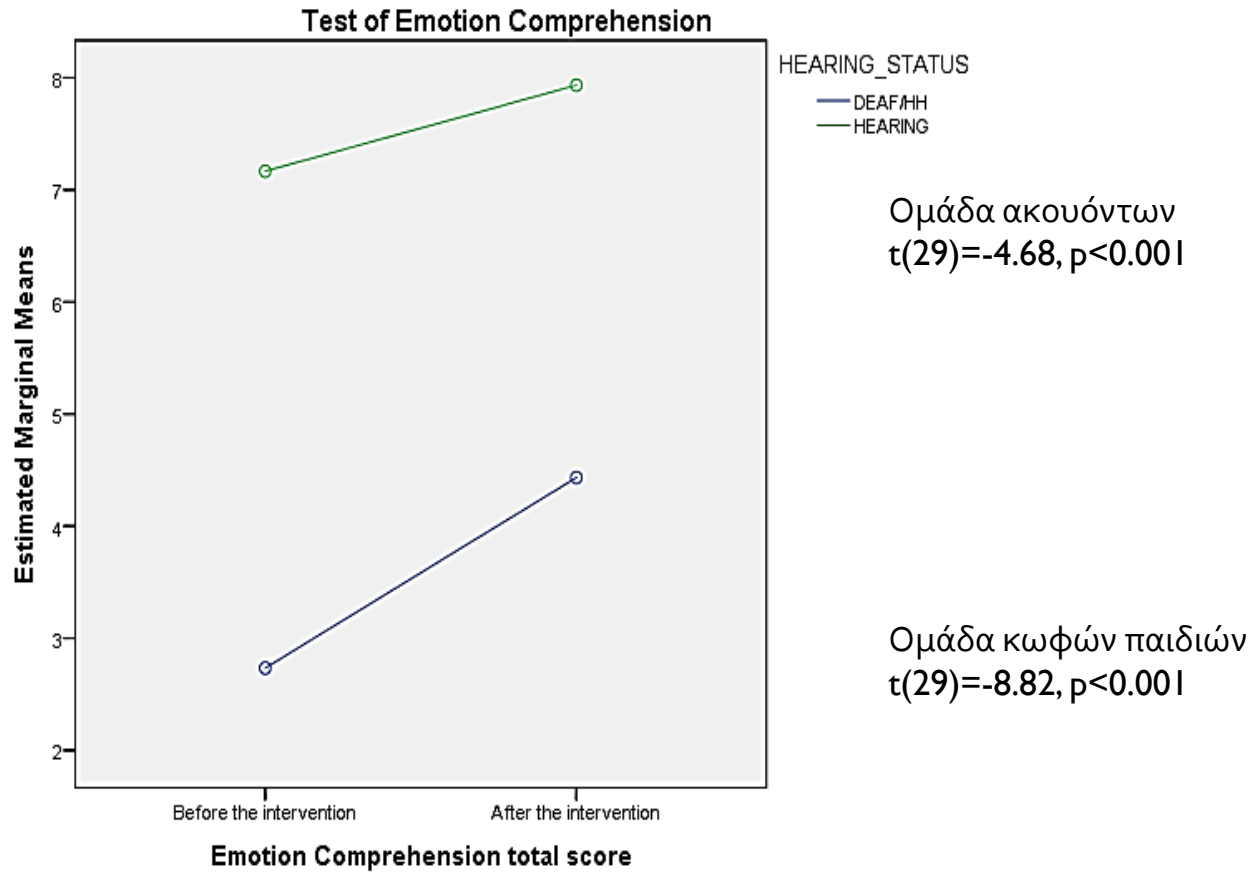
Αποτελέσματα

Πίνακας 2

Μέσοι όροι και τυπική απόκλιση των παιδιών με απώλεια ακοής και των ακούοντων παιδιών στο Τεστ Κατανόησης Συναισθημάτων πριν και μετά από το πρόγραμμα παρέμβασης

	Παιδιά με απώλεια ακοής (n=30)		Ακούοντα παιδιά (n=30)		Διαφορές	
	Μ.Ο.	Τ.Α.	Μ.Ο.	Τ.Α.	t(58)	p
Τεστ Κατανόησης Συναισθημάτων– πριν από το πρόγραμμα παρέμβασης	2.73	1.53	7.17	1.72	-10.53	0.001**
Τεστ Κατανόησης Συναισθημάτων– μετά από το πρόγραμμα παρέμβασης	4.43	1.52	7.93	1.48	-9.01	0.001**

** $p < 0.01$, Maximum score = 9

Συνοπτικά

- Η επίδοση των παιδιών με απώλεια ακοής στα έργα κοινωνικής νόησης (λανθασμένη πεποίθηση και κατανόηση συναισθημάτων) πριν και μετά το πρόγραμμα παρέμβασης ήταν στατιστικά σημαντική πιο φτωχή σε σύγκριση με τους ακούοντες συμμαθητές.
- Οι δύο ομάδες των παιδιών βελτίωσαν τις επιδόσεις τους στα έργα κοινωνικής νόησης πριν και μετά το πρόγραμμα παρέμβασης.
- Η πρόοδος των παιδιών με απώλεια ακοής ήταν μεγαλύτερη από εκείνη των ακουόντων παιδιών.

Συζήτηση

- Η παρούσα έρευνα έδειξε ότι η επίδοση, τόσο των παιδιών με απώλεια ακοής, όσο και των ακουόντων στη θεωρία του νου μπορεί να βελτιωθεί και να αναπτυχθεί μέσω της κατάλληλης εκπαίδευσης, κοινωνικής αλληλεπίδρασης (υπόδηση ρόλων, παιχνίδια, συζήτηση, κ.α.), επικοινωνίας (ακρόαση, συμμετοχή, αύξηση εμπειριών) και λεκτική έκφραση (συζήτηση για τα συναισθήματα, προσωπικές εμπειρίες)) (Carpendale & Lewis, 2006· Chapman 1991, 1999· Maridaki-Kassotaki & Malikiosi-Loizou, 2004).

Προεκτάσεις

- Οι έρευνες δείχνουν πως τόσο η κατάκτηση της θεωρίας του νου, όσο και η ικανότητα ή η πιθανότητα χρήσης της σε ποικίλες καταστάσεις (είτε αυτόματα είτε με πρόθεση), δεν είναι απλά ή μονοδιάστατα ζητήματα, αλλά αφορούν ποικίλα είδη γνώσεων και υποδεξιότητων που συνδυάζονται μέσω της εκτελεστικής λειτουργίας.
- Οι δεξιότητες της θεωρίας του νου είναι ιδιαίτερα σημαντικές για το εγχείρημα της διδασκαλίας-μάθησης, στον βαθμό που επιτρέπουν στα παιδιά να τοποθετήσουν τη γλώσσα και τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, επηρεάζοντας τόσο τη μάθηση όσο και τη γενίκευση της μάθησης.

Προεκτάσεις

- Η ενθάρρυνση των κωφών μαθητών να αναλογίζονται τις σχέσεις μεταξύ συγκεκριμένων έργων και διαθέσιμης ακαδημαϊκής ύλης, καθώς και τους στόχους των εκπαιδευτικών σε αυτά τα έργα θα συμβάλει στην καλύτερη οργάνωση κατάλληλων γνωστικών και μεταγνωστικών στρατηγικών.